

Resume

In given planning and promotions of the version considered typical at investigation a crime about organized international drugtraffic.

М. Е. Қамалбеков, ҚР ІІМ Б. Бейсенова атындағы Қарағанды академиясының ӘҚ және ІІО ӘҚ кафедра оқытушысы, полиция капитаны

ЗАҢСЫЗ АҢ АУЛАУДЫҢ ӘКІМШІЛІК ЖАУАПКЕРШІЛІГІНІҢ КЕЙБІР ӨЗЕКТІ МӘСЕЛЕЛЕРІ

Қазіргі адамзат даму кезеңінде біз әлеуметтік-саяси, экономикалық және мәдени даму мен өзгеру заманының куәсіміз. Қоғамды бағыттаушы қарым қатынас құндылықтарының түбіртекті өзгеруіне байланысты тұлға мен мемлекет арасында, тұлға мен қоршаған орта арасында жаңа қарым-қатынас пен көз-қарас қалыптасуда.

Соған байланысты жалпы мемлекеттік маңызы бар конституциялық қағидаларының бірі болып азаматтар табиғатты сақтауға және табиғат байлықтарын ұқыпты қорғауға және табиғи байлықтарын үнемді пайдалануға міндеттеуші нормасын ағымдағы заманның талабына сай етіп жетілдіру қажет деп санаймын¹.

Жыл сайын қоршаған ортаны қорғау органдары қоршаған ортаны қорғау саласында бірнеше мың құқық бұзушылықтарды тіркейді олардың үштен бірі өрескел бұзушылықтар. Заңсыз аң аулау қоршаған ортаға, экономиканың дамуына үлкен залал келтіреді және ол үшін өндіріліп алынған айыппұл мөлшері келтірілген залалдың орынын толық көлемде толтыра алмайды.

Еліміздің аумағында (272,5 млн.га), жануарлар мекендейтін орта (830 омыртқалылар және 50000 омыртқасыз) еліміздің ерекшелігі болып табылады. Қазақстанның аумағында 489 түрлі құс, 178 түрлі сүт қоректілер, 104 түрлі балық т. б. мекендейді. Оның ішінде елімізде мекендейтін қызыл кітапқа енгізілген киік жануарының жойылып кету қатерінде тұруы адамның заңсыз қызметінің салдарынан болып отырған құбылыс және кейбір жағдайларда ол контрабандалы, экономикалық, адамға қарсы қылмыстармен ұштасып жататыны айқын, ол тұралы құқық қорғау органдарының жедел мәліметтері растайды².

Статистика мәліметтеріне сүйенетін болсақ қоршаған ортаны қорғау заңнамасын бұзғандардың 90 пайызы әкімшілік тәртіппен жауапкершілікке тартылады. Осы және тағы басқа да аталып кеткен мысалдар қоршаған ортаны қорғау мәселесінің жалпы ұлттық деңгейдегі қиыншылыққа айналып отырғанын айта кету керек. Осындай мүшкілдік қалыптасқан жағдайға себеп болып отырған төмендегі бірнеше себептерге тоқталу қажет деп санаймын:

- қоршаған ортаны қорғау саласындағы заңнамасының қазіргі заманның талабына сай жетілмегендігі;
- құқық қорғау мен қоршаған ортаны қорғау органдарының өзара қарым-қатынастарының әлсіздігі;
- еліміздің халықының әлеуметтік жағдайының төмендігі;
- тұтынушы психологиясы мен экологиялық мәдениеттің қажетті деңгейде еместігі.

Осыған байланысты аталған мәселені әлеуметтік және құқықтық құбылыстарын зертеу өзектілігі туындап отыр.

Қоршаған ортаны қорғау заңнамасында айыппұл түріндегі жазаны қолдану кеңінен таралып отыр. Қазақстан Республикасы ӘҚБтК 298-бабы, заңсыз аң аулау, жануарлар дүниесін пайдалану ережелесінің диспозициясында көрсетілген талаптарды бұзғаны үшін жеке тұлғаларға — 5 айлық есептік көрсеткіштер мөлшерінде, лауазымды тұлғаларға — 50 айлық есептік көрсеткіштер мөлшерінде, заңды тұлғаларға — 100 айлық есептік көрсеткіш мөлшерінде айыппұл салуға әкеп соғатынын көрсеткен.

Біздің көз-қарасымыз бойынша айыппұл түрде әкімшілік жаза қолдану қажетті нәтижеге қол жеткізбейді, алдына қойған міндеттерді толық қамтымайды. Соған байланысты айыппұлмен қоса үйлесімді түрде құқық бұзушылықты жасау құралдары болып табылатын заттарды тәркілеуді кеңінен қолдану қажет, ол болып қару, тозақ, арнайы аң аулауға бейімделген авто-мото көліктері, жарылғыш, уландырғыш заттары т. б. болып табылады.

Себебі тәркілеу тек қана бір реттік жаза емес, сонымен қатар қоршаған ортаны қорғау саласындағы құқық бұзушылықтарды қайталап жасауға кедергі болады, себебі құқық бұзушылықтың болып табылатын құралын қайта дайындау мен иемденуге айтарлықтай уақыт қажет етеді.

Көтерілген мәселеге байланысты бір қатар ғылыми авторлар соның ішінде А. Е. Лунев заңсыз аң аулау жолымен табылған жануардың етін, терісін мен сүегін тікелей объектіге жатқызады³.

Мұндай көзқараспен біз толық келіспейміз себебі тәркілеу құқық бұзушыға материалдық залал келтіруді көздейді, ал олардың заңсыз тапқандары оған емес мемлекетке залал келіп отыруына байланысты, біз заңсыз тапқан заттарды тәркілеу емес әкімшілік мәжбүрлеп алу актісі деп айтуды дұрыс деп санаймыз.

Сонымен қатар Қазақстан Республикасы ӘҚБтК 298-бап 2 тар. Аң аулау құқығынан екі жылға дейінгі мерзімге құқығынан айыру айқын жазалау сипаттағы көрінісі бар. Осы жазалау шарасын қоршаған ортаны қорғау саласындағы құқық бұзушылықтарға жиі қолдану қажет деп санаймыз, себебі ол материалды сипатта емес моральды тұрғыда қоғамның айыптауымен және белсенді демалыс құқығынан айырумен үштасуда, сонымен қатар оған қосымша жаза ретінде лауазымды тұлғаларға қоршаған ортаны қорғау саласындағы басқарушылық лауазымдарға тұру құқығынан айыру қажет, себебі өзінің жеке мінездегі құқыққа қайшы әрекетімен Қазақстан Республикасының заңдарын, мемлекеттік биліктің беделі мен мүдделеріне нұқсан келтіріп қана қоймай сонымен қатар қоғамның жалпы мемлекеттік билік жүесіне деген сенімсіздігін қалыптастырады⁴.

¹ Қазақстан Республикасының Конституциясы 1995 жылдағы 30 тамыз (референдум).

² Бекишева С. Д. Экологическое право Республики Казахстан: Учебное пособие. — Караганда: Арко, 2009. — 472 с.

³ Лунев А. Е. Административное право и административная ответственность /А. Е. Лунев./ Социалистическая законность. — 1981. — № 3 — 19-22-б.

⁴ Қазақстан Республикасының мемлекеттік қызметшілерінің ар-намыс кодексі туралы ҚР Президентінің 2005 жылғы 5 мамыр № 94 Жарлығы.

Резюме

В статье рассматриваются особенности административной ответственности физических и должностных лиц за нарушение правил охоты. Предлагается авторская позиция по усилению санкций за совершение данных правонарушений.

Resume

At the article considering peculiarities of administrative responsibility physical and official servant's for violation rules of the hunting. Suggests author's position by intensification of the sanctions to doing that right violations.

Чудина О. Г., преподаватель кафедры АП и АД ОВД Карагандинской академии МВД РК им. Б. Бейсенова, майор полиции

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ ЗАЩИТЫ ПРАВ ПОТРЕБИТЕЛЕЙ НА РЫНКЕ ФИНАНСОВЫХ УСЛУГ

Права потребителей являются одним из основных гражданских прав человека, наряду с правом на жизнь, здоровую окружающую среду, свободу и т. д. Проблемы защиты прав потребителей существуют не только в Казахстане, но и во всем мире. Во всех государствах созданы министерства, ведомства, т. е. специализированные государственные органы, занимающиеся проблемами защиты прав потребителей.

Существует три основных взаимосвязанных способа защиты прав потребителей: через суд, государственные органы и общества защиты прав потребителей. Эффективной система является только в том случае, если потребитель может осуществлять защиту своих прав всеми тремя способами.

Государственный надзор за финансовым рынком и его правовое регулирование — центральный элемент финансовой системы. Но для его развития очень важно также доверие потребителя. Финансо-